

Snabb-KPI

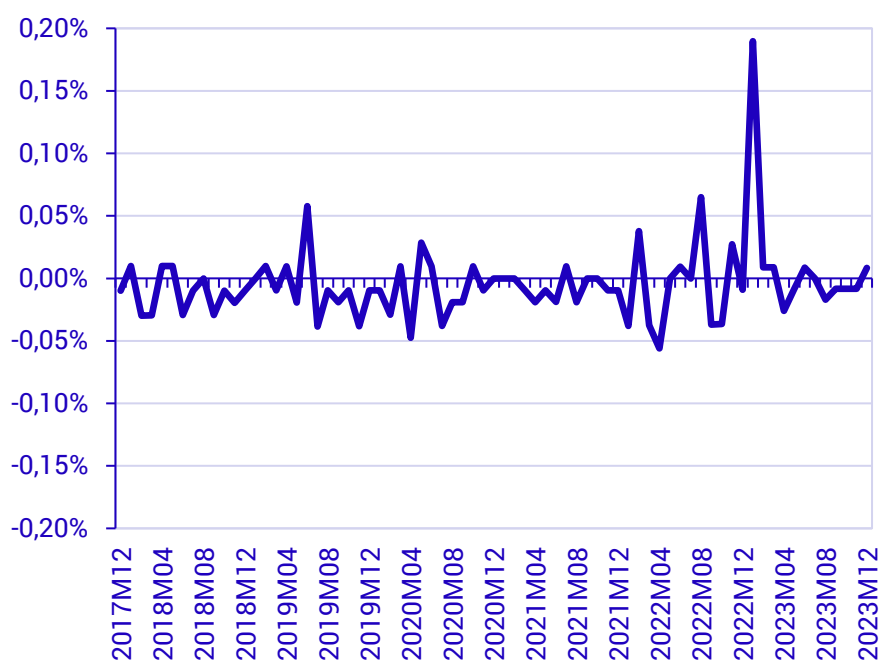
SCB utreder möjligheten att publicera preliminära förändringstal för KPI och dess relaterade mått, en så kallad *Snabb-KPI*. Förslagsvis kan snabbestimat av huvudmått KPI, KPIF och KPIF-XE publiceras fem arbetsdagar innan ordinarie publicering. I denna rapport beskrivs föreslagen design mer i detalj. Läsaren välkomnas tycka till om användarnyttan av en preliminär publicering av KPI givet föreslagen design.

Innehåll

Bakgrund.....	3
Syfte.....	4
Arbetsgång vid beräkning av KPI	4
Förslag till publicering av Snabb-KPI.....	7
Diskussion	8
Frågor	8

Bakgrund

Att publicera preliminära skattningar av inflationen som tillgängliggörs tidigare än ordinarie publicering är vanligt förekommande för nationella statistikbyråer. För de länder som ingår i den monetära unionen Euro är det till och med ett krav från Eurostat att beräkna *Flash-HIKP* redan i övergången till en ny månad. Den preliminära statistiken bygger oftast på ett reducerat dataunderlag i jämförelse med det slutgiltiga HIKP som publiceras i mitten av varje månad. Trots praktiska skillnader mellan måtten visar figur 1 att Flash-HIKP avviker relativt lite från de slutgiltiga skattningarna.

Figur 1: Skillnad mellan slutgiltig HIKP och Flash-HIKP, inflationstakt för Euroområdet, månadsvis 201712–202312, procentenheter.

Flash-estimaten avviker (medelvärde av de absoluta avvikelserna) i snitt med 2 hundradelars procentenheter från den slutgiltiga inflationen enligt HIKP medan medelvärdet av samtliga nominella avvikelser är nära noll.

Tabell 1: Skillnad mellan slutgiltig HIKP och Flash-HIKP, inflationstakt för Euroområdet, månadsvis 201712–202312, procentenheter.

Medelvärde absoluta avvikelser	0,02
Min-värde	-0,06
Max-värde	0,19
Medelvärde	-0,005
Antal observationer (st.)	73

Under de senaste åren, då inflationsstatistiken alltmer varit i fokus, har det uppstått en ökad efterfrågan från både journalister och statistikanvändare ifall även SCB kunde skapa ett snabbare estimat av KPI som publiceras i början av efterföljande månad. Under hösten 2023 har SCB därför utrett möjligheterna till att publicera en *Snabb-KPI*. En initial komplikation som påverkar förutsättningarna att publicera snabbare är att SCB i vissa fall samlar in prisdata för hela kalendermånaden. Standard i svenska KPI är att prisdata används från de tre mellersta veckorna i månaden. För vissa tjänster där priserna kan variera mycket under en månad används dock prisunderlag från hela månaden, exempelvis för drivmedel och tåg. SCB skulle således behöva ändra i insamlingsförfarande alternativt använda sig till större utsträckning av modellberäkningar för att möjliggöra en publicering av en Snabb-KPI vid månadsskiftet.

I stället har SCB valt att vidare utreda möjligheterna att publicera de preliminära aggregaten som används för internt granskningssyfte, vilka är färdigräknade cirka 2–7 kalenderdagar efter avslutat kalendermånad. På så sätt kan SCB möjliggöra en Snabb-KPI utan att justera insamlings- eller beräkningsförfarande, vilket både är ett kostnadseffektivt och kvalitetssäkrat alternativ till framställan av Snabb-KPI.

Syfte

Syftet med denna PM är att informera användare om föreslagen design av en preliminär publicering av KPI och dess relaterade mått, den så kallade Snabb-KPI. Underlaget kommer diskuteras på Nämnden för konsumentprisindex (24-05-22) och Användarrådet för ekonomisk statistik (24-05-16).

Läsaren välkomnas tycka till om användarnyttan av en preliminär publicering av KPI givet föreslagen design.

Arbetsgång vid beräkning av KPI

Rutinerna för att beräkna KPI har varit mer eller mindre oförändrade sedan 2009 då beräkningsapplikationen Pi-09 började användas. Handläggare på SCB har fram till sex arbetsdagar innan publicering på sig att beräkna klart de cirka 350 elementärindex som utgör KPI. Majoriteten av prisdata samlas in via veckovisa kassaregister eller daglig internetinsamling. Standard i KPI är att enbart data från de tre mellersta veckorna på månaden används vid beräkning, vilket betyder att de flesta beräkningarna redan kan vara klara innan månaden är avslutad. Dock finns det en del undantag där dataleverans kommer först efter avslutat kalendermånad, vilket betyder att vissa elementärindex ska beräknas på kort tid innan KPI ska aggregeras (spikas). Innan deadline bör alla index vara

kontrollerade och färdigberäknade enligt det kvalitetssystem som används för SCB:s prisstatistik¹.

Med sex arbetsdagar kvar till publicering ”preliminäraggregeras” KPI genom att aggregera ihop alla befintliga elementärindex. Körningarna innebär också att vissa säsongsimputeringar utförs² samt aggregering av andra relaterade mått av KPI³. Preliminäraggregeringen brukar vara klar klockan 11:00 sex arbetsdagar innan publicering. Oftast är all data som ska utgöra KPI på plats vid aggregeringen, men ibland kan det saknas data från enstaka företag vilket betyder att prisutvecklingen då behöver modellberäknas för vissa observationer.

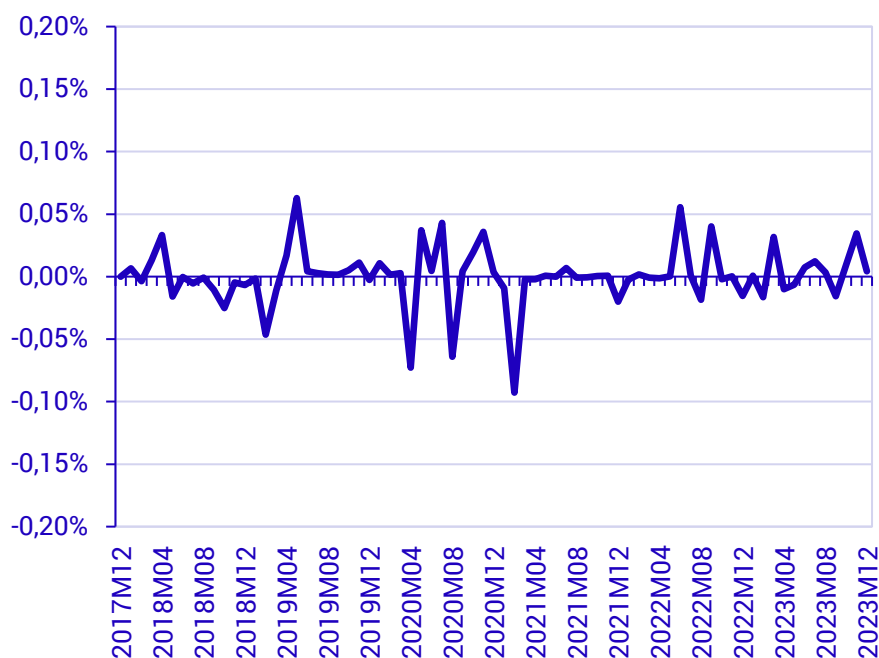
När KPI har preliminärberäknats påbörjas den så kallade ”makrogranskningen”. I en selektiv granskning identifieras de elementärindex vars avvikelser från dess historiska värden har den potentiellt största påverkan på KPI. Granskare kontrollerar mikrodata samt analyserar utfallet utifrån ett makroperspektiv (världsmarknadspriser, externa händelser m.m.). Med fem arbetsdagar kvar till publicering har SCB makrogranskningsmöte för KPI där varje huvudgrupp presenteras utifrån både ett mikro- och makroperspektiv. Eventuella misstänka fel åtgärdas i statistiken genom justering av mikrodata alternativt modellberäkning (imputering).

Med fyra arbetsdagar kvar till publicering görs den slutgiltiga aggregeringen och ”spikningen” av KPI. Skillnaderna mellan den preliminärt aggregerade statistiken och den slutgiltiga spikade KPI redovisas i *figur 1*. Notera att SCB publicerar inflationstalen med en decimal, vilket betyder att även hundradelars skillnad kan räcka för att publicerad inflationstakt kan ändras på grund av avrundning trots små avvikelser.

¹ För beräkning av elementärindex finns det oftast en utförare och en kontrollant. Mikrodata ska granskas utifrån datagenererade granskningsgränser både vad gäller prisnivå och prisutveckling. Eventuella misstänkta felaktiga mikrodata korrigeras antingen genom återkontakt till uppgiftslämnare eller med modellberäknade priser (imputering).

² Vid preliminäraggregering beräknas för närvarande inte index för Lotteri, tips och Toto, vilket är ett elementärindex där prisutvecklingen modellberäknas utifrån den aggregerade prisutvecklingen enligt KPI. Beräkning av Lotteri, tips och toto görs först vid slutaggregering av KPI. Vid eventuell publicering av Snabb-KPI skulle dock beräkning av Lotteri, tips och toto även inkluderas i preliminäraggregering av KPI.

³ Alla relaterade mått förutom HIKP och konstantskatteindex preliminäraggregeras.

Figur 2: Skillnad mellan publicerad KPI och "preliminäraggregerad" KPI, inflationstakt för Sverige, månadsvis 201712–202312, procentenheter.

Medelvärdet av de absoluta avvikelserna mellan de preliminära beräkningarna och den publicerade årstakten skattas till 0,01 procentenheter. Medelvärdet av de nominella avvikelserna är nära noll, vilket indikerar att det inte finns någon systematik i de justeringar som görs i makrogranskningen. Justeringar från preliminär till slutgiltig KPI verkar vara av mer slumpmässig karaktär.

Tabell 2: Skillnad mellan publicerad KPI och "preliminäraggregerad" KPI, inflationstakt för Sverige, månadsvis 201712–202312, procentenheter.

Medelvärde absoluta avvikelser	0,01
Min-värde	-0,09
Max-värde	0,06
Medelvärde	-0,003
Antal observationer (st.)	73

Under pandemin var skillnaderna något större. Möjligtvis kan viss effekt bero på de särskilda coronaimputeringarna. För de tjänster som tillfälligt inte var tillgängliga för konsumtion under pandemin, såsom flygresor och kulturevenemang, imputerades priserna utifrån prisutvecklingen från resten av korgen. Den implicita korgen som inflationen beräknades på var därför något mindre än vad viktsumman av den faktiska korgen var. Eventuella justeringar under makrogranskningen fick då teoretiskt sett något större effekt än om inga coronaimputeringar hade gjorts.

När KPI väl spikas med fyra arbetsdagar kvar till publicering påbörjas arbetet med framställning av uppdrag, beräkning av relaterade mått, laddning av data

till hemsida samt skrivande av statistiknyhet (SN) och eventuellt pressmeddelande. I tabell 1 beskrivs hållpunkterna från preliminär till publicerad statistik.

Tabell 3: Schema över hållpunkter i SCB:s process för preliminär till publicerad KPI.

Tidpunkt, antal arbetsdagar från Publiceringsdagen (P)	Moment
P-6	Preliminäraggregering av KPI.
P-5	Makrogranskningsmöte
P-4	Slutaggregering (spikning) av KPI
P-4-P-1	Beräkning av relaterade mått, framställning av uppdrag samt publiceringsarbete.
P	Publicering

Förslag till publicering av Snabb-KPI

SCB:s förslag är att publicera det preliminäraggregerade KPI fem arbetsdagar innan ordinarie publicering. Publicering kommer ske i form av särskilda SSD-tabeller där förändringstal på år och månad kommer publiceras. Förutom aggregerade förändringstal om KPI kommer även förändringstal för KPIF och KPIF-XE publiceras. Då KPI, KPIF och KPIF-XE beräknas på samma data (förutom beräkning av bolånekostnader) så bedömer SCB att den preliminära KPIF och KPIF-XE kommer hålla samma kvalitet som KPI. Aggregaten kommer publiceras med två decimaler. SSD-tabellen för Snabb-KPI kommer totalt innehålla 6 månatliga datapunkter.

Eftersom publicering ska ske dagen efter att data har preliminäraggregats finns det litet utrymme för skrivande av statistiknyhet. SCB har en eftermiddag på sig att ladda SSD-tabeller och skriva statistiknyhet. Det kommer inte finnas tid till några ingående analyser av utfallet innan det ska publiceras. Statistiknyheten kommer därför vara standardiserad där de sex olika datapunkterna i SSD kommer beskrivas i ord. Ett citat kommer även finnas med i statistiknyheten som kort kommenterar utfallet. Det kommer även finnas en engelsk version av både SN och SSD-tabeller, där namnet på statistiken kommer vara *Flash-CPI*. I den engelska SN kommer citat inte förekomma.

SCB:s kommunikationspolicy kring publicering av Snabb-KPI kommer vara att enbart kommentera de data som publiceras i SSD. Vid kontakt med media och användare av statistiken kommer ingen ytterligare information kring statistiken förmedlas förrän ordinarie publicering av KPI.

Statistiken kommer vara klassad som ”statistik under uppbyggnad” till en början, och kommer inte vara del av Sveriges officiella statistik. Statistiknyheterna och SSD-tabellerna kommer finnas under KPI:s produktsida: www.scb.se/pr0101. SSD-tabellerna kommer vara skilda från de ordinarie tabellerna i SSD där det tydligt framkommer att data enbart är preliminär. Statistiknyheten kommer vara tillgänglig på samma webbsida som de ordinarie publiceringarna, dock med en tydlig skillnad i rubriksättning.

Syftet med denna PM är att informera statistikanvändare om en föreslagen design på Snabb-KPI. Om den sammantagna responsen från användare skulle vara stödjande planerar SCB att ta ett formellt beslut i juni 2024 om att publicering kan börja ske under hösten 2024.

Diskussion

SCB kan utan ändringar i insamling och bearbetning av data bistå användare med säkra snabbestimat över den aggregerade inflationen enligt KPI, KPIF och KPIF-XE. Förutom extra kostnader för publiceringsarbete medför föreslagen design inga extra kostnader eftersom beräkningsprocessen inte förändras. I och med att Snabb-KPI föreslås publiceras 2–7 dagar efter avslutad månad kan SCB använda samma prisunderlag som sedan ska användas till slutgiltiga KPI. Att möjliggöra ett snabbestimat som publiceras, likt Flash-HIKP, precis vid övergången till en ny månad skulle medföra en helt andra kostnader både vad gäller kvalitet och resurser. SCB skulle då behöva justera prismättningsperiod samt tillämpa modellberäkningar till en större utsträckning.

Användningen av Snabb-KPI borde mest troligt enbart vara användbart för stabiliseringspolitiska ändamål; att beslutsfattare kan få information om prisläget i Sveriges på ett snabbare sätt än vad som sker idag. För andra användningsområdet för KPI såsom kompensationsändamål och beräkning av realvärdemått borde nyttan av ett snabbestimat vara litet. Genom att inte publicera preliminära indextal i Snabb-KPI, utan enbart förändringstal, borde risken vara låg att Snabb-KPI skulle användas i kompensationsändamål som exempelvis avtalsreglering m.m.

Frågor

Inom SCB:s strategi ryms visionen ”*Vi ger samhället användbar statistik att lita på*”. Att SCB kan möjliggöra en preliminär skattning av inflationen som avviker med en hundradel kan betraktas som statistik att lita på. Det SCB behöver återkoppling på är hur användbar Snabb-KPI kan komma vara givet föreslagen design.